

УКРАЇНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЗАЛІЗНИЧНОГО ТРАНСПОРТУ

Затверджено рішенням вченої
ради економічного факультету
прот. № 1 від 30.08.2021 р

Рекомендовано на засіданні
кафедри Управління державними
і корпоративного фінансами
прот. № 1 від 27.08.2021 р.

ФІНАНСИ ЗАЛІЗНИЧНОГО ТРАНСПОРТУ

Силлабус
2021/2022 навч. рр.

Галузь знань	– 07 «Управління і адміністрування»
Спеціальність	– 072 «Фінанси, банківська справа і страхування»
Освітні програми	– «Управління фінансами, банківська справа і страхування» «Управління фінансами та трейдинг на світових фінансових ринках»
Освітній рівень	– перший (бакалавр)
Кількість кредитів ЄКТС	– 6 (180 годин)
Спікер курсу – Масалигіна В.В (канд. економ. наук, доцент) Контакти: 38 (057) 730-10-94, e-mail: masalugina@kart.edu.ua .	
Час та аудиторія проведення занять: згідно розкладу – http://rasp.kart.edu.ua/ Веб сторінка курсу: http://do.kart.edu.ua/ Додаткові інформаційні матеріали: http://lib.kart.edu.ua/	

В умовах ринкових відносин фінанси використовуються державою як ефективний регулятор усіх сфер економічного життя суспільства. Практично всі економічні інструменти господарювання такі як: ціноутворення, оплата праці, комерційні розрахунки, інвестиційна діяльність, інвестиційна діяльність, кредитування, бухгалтерський облік - пов'язані з фінансами. Тому курс «Фінанси залізничного транспорту» має міжгалузевий характер. Знання цих питань необхідні майбутньому спеціалісту, щоб об'єктивно оцінювати економічні процеси, які відбуваються в суспільстві, розуміти сутність і тенденції розвитку фінансових відносин і їх особливості у сфері державних фінансів і фінансів залізничної галузі, уміти розробляти й вирішувати актуальні питання теорії і практики розбудови фінансової політики держави.

Вивчення теоретичних основ фінансових відносин транспорту дає змогу досить швидко опонувати зміни, які відбуваються в галузі.

Курс має на меті сформувати та розвинути наступні компетентності студентів:

Заплановані загальні компетентності (ЗК), спеціальні (фахові) компетентності (СК), результатами навчання (ПР):

ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК3. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.

ЗК4. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК5. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

ЗК6. Навички міжособистісної взаємодії.

ЗК7. Здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети.

ЗК9. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

СК1. Здатність використовувати фундаментальні закономірності розвитку фінансів залізничного транспорту у поєднанні з дослідницькими і управлінськими інструментами для здійснення професійної та наукової діяльності.

СК2. Здатність використовувати теоретичний та методичний інструментарій для діагностики і моделювання засад фінансових відносин залізничного транспорту.

СК3. Здатність застосовувати управлінські навички у сфері фінансів залізничного транспорту.

СК4. Здатність оцінювати дієвість наукового, аналітичного і методичного інструментарію для обґрунтування управлінських рішень у сфері конкурентоспроможної політики ефективно господарюючих підприємств залізничного транспорту.

СК5. Здатність оцінювати межі власної фахової компетентності та підвищувати професійну кваліфікацію.

СК7. Здатність до пошуку, використання та інтерпретації інформації, необхідної для вирішення професійних і наукових завдань в сфері організації фінансів залізничного транспорту.

СК8. Здатність застосовувати інноваційні підходи в сфері фінансової роботи залізничного транспорту.

СК9. Здатність розробляти технічні завдання для проектування інформаційних систем у сфері фінансів залізничного транспорту.

ПР01. Використовувати фундаментальні закономірності розвитку фінансів

залізничного транспорту у поєднанні з дослідницькими і управлінськими інструментами для здійснення професійної та наукової діяльності.

ПР02. Знати на рівні новітніх досягнень основні концепції і методології наукового пізнання у сфері засад відносин залізничного транспорту .

ПР03. Здійснювати адаптацію та модифікацію існуючих наукових підходів і методів до конкретних ситуацій професійної діяльності.

ПР04. Відшукувати, обробляти, систематизувати та аналізувати інформацію, необхідну для вирішення професійних та наукових завдань в сфері конкурентоспроможної політики ефективно господарюючих підприємств залізничного транспорту.

Р06. Доступно і аргументовано представляти результати досліджень усно і письмово, брати участь у фахових дискусіях.

ПР07. Вирішувати етичні дилеми з опорою на норми закону, етичні принципи та загальнолюдські цінності.

ПР08. Вміти застосовувати інноваційні підходи у сфері фінансової роботи залізничного транспорту та управляти ними.

ПР09. Застосовувати управлінські навички у сфері фінансів залізничного транспорту.

ПР10. Здійснювати діагностику і моделювання фінансової діяльності господарюючих підприємств залізничного транспорту.

ПР11. Застосовувати поглиблені знання в сфері фінансового менеджменту для прийняття рішень.

ПР12. Обґрунтувати вибір варіантів управлінських рішень у сфері фінансів залізничного транспорту та оцінювати їх ефективність з урахуванням цілей, наявних обмежень, законодавчих та етичних аспектів

Чому ви маєте обрати цей курс?

« Применение и усовершенствование некоторых современных учётных и финансовых приёмов кардинально меняют способность компании получать прибыль »

Уоррен Э. Баффетт

Якщо ви бажаєте опанувати основи організації фінансів залізничного транспорту та його структурних підрозділів, об'єктивно оцінювати стан перспективи їх розвитку, які відбуваються у галузі, орієнтуватися в інформаційному просторі щодо формування доходів та прибутку залізниць України, ґрунтовно аналізувати і розуміти проблеми та тенденції розвитку залізниць України, тоді вам просто обов'язково варто йти на цей курс!

Засвоєння теоретичних засад фінансових відносин залізничного транспорту створює ту основу, на якій базується вивчення прикладних фінансових галузевих дисциплін, які розкривають конкретні питання організації фінансів залізничної галузі в різних ланках фінансової системи.

Тільки на основі таких усебічних і ґрунтовних знань, отриманих під час вивчення дисципліни, майбутні фахівці на виробництві зможуть кваліфіковано вирішувати комплекс організаційних, економічних, технологічних, технічних завдань, вивчати і використовувати нові методи роботи на залізницях України.

Організація навчання

Мета викладання дисципліни надання теоретичних знань та практичних навичок щодо організації фінансової діяльності залізниць та її структурних підрозділів.

Теоретичний курс «Фінанси залізничного транспорту» одна із важливих базових дисциплін у навчальному процесі галузевих вищих навчальних закладів підготовки бакалаврів з економіки, оскільки дає методичні знання і практичне вміння.

Курс супроводжується текстовим навчальним матеріалом, презентаціями та груповими завданнями. При викладанні дисципліни для активізації навчального процесу на практичних заняттях передбачено застосування сучасних навчальних технологій, таких, як міні-лекції, кейс-технології, семінари-дискусії, ділові ігри та ситуаційні завдання.

Проведення практичних занять із застосуванням методу аналізу конкретних ситуацій має відмінності від традиційних занять тим, що в його основі лежить аналіз ситуації з виявленням реальної соціальної проблеми, яка може не мати однозначного вирішення.

Для опанування матеріалу дисципліни, окрім лекційних, практичних, семінарських занять, тобто аудиторної роботи, значну увагу слід приділити самостійній роботі студентів за такими видами: вивчення додаткової літератури; робота із законодавчими та нормативними матеріалами; робота у мережі Інтернет; підготовка до занять. В індивідуальних завданнях міститься перелік тематичних оглядів, які найбільш широко розкривають проблематику тем з дисципліни «Фінанси залізничного транспорту». Опрацювання тематичних оглядів, які обираються студентами самостійно, дозволить поглибити та розширити їхні знання у фінансовій роботі залізничного транспорту.

Фінанси залізничного транспорту/схема курсу

Поміркуй	Лекції	Виконай
	Запрошені лектори	
	Довідковий матеріал	
	Презентації	
	Обговорення в аудиторії	
	Групові завдання	
	Індивідуальні консультації	
	Іспит	

Практичні заняття курсу передбачають методів визначення доходів залізниць експлуатаційних видатків та собівартості перевезень, прибутку та рентабельності застосуванням інструментарію економіко-математичного моделювання та інформаційних технологій. Виконання завдань супроводжується зануренням у суміжні дисципліни, що доповнюють теми, та формує у студента інформаційну та комунікативну компетентності.

Сфера реалізації набутих знань і вмінь в майбутній професії

Знання та вміння, набуті при вивченні дисципліни «Фінанси залізничного транспорту» студенти зможуть застосувати, працюючи у державних установах, підприємствах різних форм власності й видів економічної діяльності. Вони можуть бути використані випускниками на посадах менеджерів у фінансових організаціях, фінансових консультантів, експертів, економістів, ризик-менеджерів, держслужбовців профільних установ.

Теми курсу

МОДУЛЬ 1

Змістовий модуль 1. Сутність фінансів підприємств залізничного транспорту. Фактори виробництва підприємств залізничної галузі.

Тема 1. Організація фінансів підприємств залізничного транспорту

Основні принципи організації фінансів підприємств залізничного транспорту. Функції та завдання фінансів галузі. Структура управління фінансовою діяльністю на залізничному транспорті. Роль Головного фінансово – економічне управління в структурі Укрзалізниці. Фінансова діяльність функціональних підрозділів Укрзалізниці та інших структурних підрозділів та підприємств залізничної галузі

Тема 2. Основні засоби та фінансування капітальних вкладень на залізничному транспорті

Основні фонди залізничного транспорту, їх структура. Показники стану та ефективності використання основних засобів залізничного транспорту. Відтворення основних засобів залізничного транспорту. Капітальні вкладення на залізничному транспорті та джерела їх фінансування

Тема 3. Оборотні засоби залізничного транспорту

Оборотні засоби, джерела формування та їх структура. Показники стану і використання оборотних коштів. Нормування оборотних засобів підприємств залізничного транспорту. Визначення нормативу обігових коштів. Способи прискорення обертаності оборотних коштів. Ринкові механізми формування обігових коштів.

Тема 4. Доходи залізниць

Економічна сутність доходів. Склад доходів залізниць. Формування доходів залізниць. Методи розподілу доходних надходжень між залізницями. Переваги та недоліки методів розподілу доходних надходжень та шляхи їх поліпшення. Шляхи підвищення дохідності залізниць.

Тема 5. Витрати залізничного транспорту

Формування витрат підприємства. Особливості визначення витрат на залізничному транспорті. Розподіл витрат залізниць та підприємств залізничного транспорту. Планування витрат залізничного транспорту.

Тема 6. Собівартість продукції залізничного транспорту

Собівартість продукції. Визначення собівартості продукції виробничих підприємств. Собівартість залізничних перевезень Розрахунок собівартості перевезень та продукції підприємств залізничного транспорту. Розрахункові методи визначення собівартості перевезень.

МОДУЛЬ 2

Змістовий модуль 2. Грошово-фінансові взаємовідносини залізниць з іншими суб'єктами господарських відносин та державою

Тема 7. Система грошових розрахунків на залізничному транспорті

Система фінансово – економічних відносин на залізничному транспорті. Розподіл грошових потоків у галузі. Організація грошових розрахунків в Україні

Тема 8. Грошові розрахунки за перевезення

Система і форми розрахунків за перевезення. Визначення провізної плати. Способи стягнення грошових коштів за перевезення.

Тема 9. Облік грошових коштів та розрахунків на залізничному транспорті

Принципи організації грошових і розрахункових операцій. Облік касових операцій. Облік операцій за рахунками в банку. Облік розрахунків з підзвітними особами. Облік розрахунків з дебіторами і кредиторами. Облік внутрішньогосподарських розрахунків. Облік розрахунків з бюджетом.

Тема 10. Внутрішньогосподарські розрахунки залізничного транспорту

Види внутрішньогосподарських розрахунків на залізничному транспорті. Об'єкти внутрішньогосподарських розрахунків.

Тема 11. Особливості фінансування підприємств залізничного транспорту

Особливості фінансування підприємств Укрзалізниці. Складання плану фінансування загальногалузевих програм. Порядок фінансування залізниць України. Фінансування структурних підрозділів залізниць

Тема 12. Джерела фінансування підприємств залізничного транспорту

Сучасний стан залізничного транспорту в Україні. Основні джерела фінансування залізничного транспорту. Управління капітальними інвестиціями у сфері залізничного транспорту.

Тема 13. Організаційно-методологічне забезпечення лізингових угод та їх використання у системі Укрзалізниці

Економічний механізм лізингових технологій. Організація лізингових угод в системі Укрзалізниці. Переваги використання лізингових технологій для оновлення основних фондів підприємствами залізничного транспорту

Тема 14. Інвестування залізничної галузі

Теорія і практика інвестування на залізничному транспорті. Моніторинг інвестиційної діяльності на залізничному транспорті. Діагностика інвестиційного потенціалу залізниць України. Фактори інвестування національного залізничного транспорту. Механізм інвестування на залізничному транспорті.

Тема 15. Фінансове планування на залізничному транспорті

Зміст, завдання та методи фінансового планування. Система фінансових планів на залізничному транспорті. Порядок розробки та затвердження фінансових планів. Види та зміст фінансових планів на залізничному транспорті. Фінансове планування у пасажирській службі. Проблеми організації фінансового планування на транспорті

Тема 16. Реформування залізничного транспорту України

Передумови впровадження ринкових перетворень на залізничному транспорті України. Аналіз причин виникнення проблем і обґрунтування необхідності прийняття Державної програми реформування залізничного транспорту. Шляхи, способи та етапи реформування залізничного транспорту. Зарубіжний досвід реформування залізничного транспорту. Результати реалізації програми реформування залізничного транспорту.

Ресурси курсу

1 <http://lib.kart.edu.ua/> (Електронний портал УкрДУЗТ)

2 <http://portal.rada.gov.ua> (Офіційний портал Верховної Ради України);

3 <http://kmu.gov.ua> (Єдиний веб-портал органів виконавчої влади України);

4 <http://minfin.gov.ua> (Міністерство фінансів України).

Додатковий матеріал та посилання на електронні ресурси доступні на сайті Університету у розділі «дистанційне навчання» поряд із питаннями, над якими

необхідно поміркувати під час підготовки для обговорення в аудиторії. Необхідна підготовка повинна бути завершена до початку наступної лекції.

Правила оцінювання

Методи контролю: усне опитування, поточний контроль, модульний контроль (тести), підсумкове тестування, іспит.

При оцінюванні результатів навчання керуватися Положенням про контроль та оцінювання якості знань студентів в УкрДУЗТ (<http://kart.edu.ua/images/stories/akademiya/documentu-vnz/polojennya-12-2015.pdf>)

Згідно з Положенням про впровадження кредитно-модульної системи

організації навчального процесу використовується 100-бальна шкала оцінювання.

Принцип формування оцінки за модуль у складі залікових кредитів I і II за 100-бальною шкалою показано у таблиці, де наведена максимальна кількість балів, яку може набрати студент за різними видами навчального навантаження.

Для контролю знань за практичною складовою дисципліни у вигляді письмової контрольної роботи. Письмові контрольні роботи – це ефективний метод перевірки й оцінки знань, вмінь і навичок студентів, а також їх творчих здібностей, що дає можливість у найбільш короткий термін одночасно

перевірити засвоєння навчального матеріалу всіма студентами групи та визначити напрями для індивідуальної роботи з кожним. Однорідність робіт, що виконуються студентами, дозволяє пред'являти до всіх однакові вимоги й об'єктивно оцінювати результати навчання.

Перелік питань з курсу для підготовки до виконання контрольних завдань та письмових контрольних робіт наведено у Додатку 1.

Максимальна кількість балів за модуль		
Поточний контроль	Модульний контроль(тести)	Сума балів за модуль
до 60	до 40	до 100
Поточний контроль		1 (2) семестр
відвідування занять		до 5 включно
активність на заняттях (лекціях, практичних)		до 5 включно
виконання поточних контрольних завдань		10
виконання письмових контрольних робіт протягом модулю		20
виконання та захист самостійних робіт відповідно до варіанту		20
підсумок		60

Студент, який з поважних причин, підтверджених документально, не мав можливості брати участь у формах поточного контролю (не склав змістовий модуль), має право на його відпрацювання у двотижневий термін після повернення до навчання за розпорядженням декана відповідно до встановленого терміну.

При заповненні екзаменаційної відомості та залікової книжки (індивідуального навчального плану) студента, оцінка, виставлена за 100- бальною

шкалою, повинна бути переведена до національної шкали (5, 4, 3,) та шкали ECTS (A, B, C, D, E)

Визначення назви за державною шкалою(оцінка)	Визначення назви за шкалою ECTS	За 100 бальною шкалою	ECTS оцінка
ВІДМІННО – 5	Відмінно – відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок	90-100	A
ДОБРЕ – 4	Дуже добре – вище середнього рівня з кількома помилками	82-89	B
	Добре – в загальному правильна робота з певною кількістю грубих помилок	75-81	C
ЗАДОВІЛЬНО - 3	Задовільно - непогано, але зі значною кількістю недоліків	69-74	D
	Достатньо – виконання задовольняє мінімальні критерії	60-68	E
НЕЗАДОВІЛЬНО - 2	Незадовільно – потрібно попрацювати перед тим як отримати залік (без повторного вивчення модуля)	35-59	FX
	Незадовільно - необхідна серйозна подальша робота (повторне вивчення модуля)	<35	F

Команда викладачів:

Масалигіна Вікторія Володимирівна (<http://kart.edu.ua/pro-kafedru-f-ua/kolektiv-kafedri-f-ua/masalyhina-f-ua>) – провідний лектор з питань фінанси та фінансової системи в УкрДУЗТ. Кандидат економічних наук з 2016 року. Дисертацію захистила у 2016 році у спеціалізованій вченій раді при Українському державному університеті залізничного транспорту Міністерства освіти і науки України 08.00.04 – «Економіка та управління підприємствами». Доцент кафедри фінансів з 2016 р. Напрямок наукової діяльності: ефективне управління нерухомим майном підприємств залізничного транспорту. Автор понад 45 наукових праць.

Кодекс академічної доброчесності

Порушення Кодексу академічної доброчесності Українського державного університету залізничного транспорту є серйозним порушенням, навіть якщо воно є ненавмисним. Кодекс доступний за посиланням: <http://kart.edu.ua/documentu-zvo-ua>

Зокрема, дотримання Кодексу академічної доброчесності УкрДУЗТ означає, що вся робота на іспитах та заліках має виконуватися індивідуально. Під час виконання самостійної роботи студенти можуть консультуватися з викладачами та з іншими студентами, але повинні самостійно розв'язувати завдання, керуючись власними знаннями, уміннями та навичками. Посилання на всі ресурси та джерела (наприклад, у звітах, самостійних роботах чи презентаціях) повинні бути чітко визначені та оформлені належним чином.

Інтеграція студентів із обмеженими можливостями

Вища освіта є провідним чинником підвищення соціального статусу, досягнення духовної, матеріальної незалежності і соціалізації молоді з обмеженими функціональними можливостями й відображає стан розвитку демократичних процесів і гуманізації суспільства.

Для інтеграції студентів із обмеженими можливостями в освітній процес Українського державного університету залізничного транспорту створена система дистанційного навчання на основі сучасних педагогічних, інформаційних, телекомунікаційних технологій.

Доступ до матеріалів дистанційного навчання з цього курсу можна знайти за посиланням <https://do.kart.edu.ua/course/view.php?id=5243>

